ION MICLEA

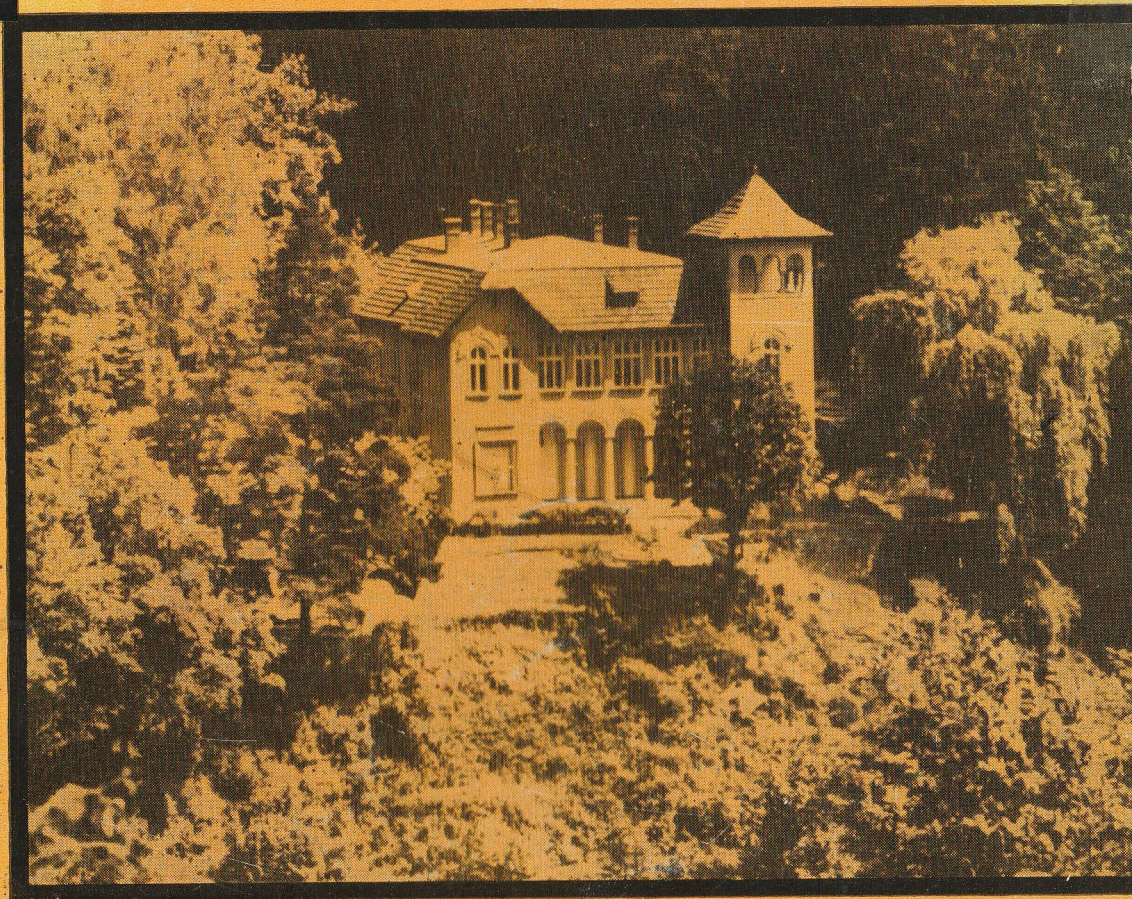

GOGA LA CIUCEA

8
9
7
2
ORADEA 80 Km

GOGA
LA
CIUCEA

CĂTRE VIZITATORI

În repetatele voastre popasuri la Ciucea, în care nu intră numai pioasa reculegere ci și un interes istoric-literar, m-ați întrebat adesea cînd s-a hotărît Octavian Goga să-și aleagă Valea Crișului Repede ca loc de cămin statornic.

Caut aci să răspund numeroaselor întrebări puse mie.

În anul 1919, Octavian Goga a primit o scrisoare de la văduva lui Ady Endre, în care dînsa spunea că nu se va mai întoarce la Ciucea, în proprietatea ce-i aparținea prin moștenire dela părintele ei N. Boncza, și că pentru ea ar fi o mîngîiere dacă Octavian Goga ar cumpăra această proprietate. Am venit în toamna anului 1919 să cunoaștem această așezare. Octavian Goga mai trecuse odată pe aici, înainte cu două luni, în societatea lui Alexandru Hodoș și a altor prieten. Citez din memoriul lui A. Hodoș impresia dureroasă a distrugerii: „Nimeni nu mai era gazdă aci. Casa de la Ciucea rămăsese doi ani fără stăpîni (prin plecarea definitivă a familiei Ady la Budapesta), iar luptele din 1919 o devastaseră cu desăvîrșire".

Așa am găsit noi propietatea. Paraginea mă mîhnea și descuraja, îmi venea greu să mă decid să cumpărăm o ruină. Octavian Goga mi-a spus: – o văduvă nu se refuză, și cînd acea văduvă este văduva lui Ady Endre cumpăr propietatea chiar dacă ar fi s-o dăruiesc cuiva –. Știți sentimentele care-l legau de Ady. Așezarea ne-a plăcut și am hotărît să începem cu repararea clădirilor distruse, am demolat ziduri și am mutat dealuri pentru nivelarea locurilor. Am refăcut castelul, mărindu-l cu 8 m în lățime și cu 12 m în lungime, clădind și un etaj – iar în primăvara anului 1923 ne-am mutat în casa nouă. Toate sărbătorile le petreceam aici – și de cîte ori aveam 2–3 zile libere veneam la Ciucea. Poetului îi plăcea să se plimbe prin grădină, atmosfera casei îl liniștea și îl punea în dispoziția creației. Citez dintr-o scrisoare adresată mie: „mă uit în jurul meu și trebuie să spun – că nu s-a strecurat nici o notă banală în casa noastră, sînt mîndru de tine și-ți mulțumesc, draga mea."

M-ați întrebat ce a însemnat Ciucea pentru Octavian Goga? Vă răspund citîndu-i cuvintele din testament: „Doresc să fiu îngropat la Ciucea dacă nevasta mea va putea să facă o criptă, unde să se așeze și ea spre odihna de veci după o viață plină de goană și chinuri în slujba altora . . ."

În vara anului 1938 am venit la Ciucea cu Brâncuși, care se găsea în țară, pentru lucrarea cea mare dela Târgu-Jiu, și care era atunci pe sfîrșite. El era impresionat de așezarea pitorească a complexului, spunîn-

du-mi: „eu vreau să fac mormîntul lui Goga. Acum trebuie să plec la Paris, dar peste cîteva luni mă întorc și voi lucra aci". I-am mulțumit, dar l-am rugat să-mi facă o schiță, după care vom lucra cu experții de aici. Mi-a răspuns: „eu nu lucrez cu schițe și desenuri, iau ciocanul și dalta în mînă și așa și termin". Așa a și lucrat, după cum se știe. Din păcate însă Brâncuși n-a avut șansa să dăruiască țării încă un monument. Am așteptat două luni, după care artistul m-a vestit că este împiedicat să vină imediat, dar va veni sigur la primăvară. Eu n-am mai putut aștepta și am început lucrarea după planurile arhitectului G. M. Cantacuzino. Cu toate că dealul Pleșului — pe care este ridicat mausoleul este un sol stîncos, mi-am dat seama că cele 80 de vagoane de piatră și 20 de cărămidă, precum și tablele de mozaic turnate în ciment trebuiesc viguros susținute printr-o fundație solidă. În consecință s-a conceput a fundație de 3 m adîncime în beton armat. Piatra a fost adusă în blocuri de la Banpotoc, de lîngă Deva. Înălțimea mausoleului este de 13 m, lățimea de 7 m, și adîncimea de 8 m. Am lucrat cu cele mai primitive mijloace, o muncă foarte anevoioasă și ostenitoare. Singurul material care nu este autohton, este mozaicul pe care l-am adus de la Veneția. 20 de ani am muncit la această lucrare. Mi-era teamă că realizarea ei va întîrzia, că amploarea ei mă va depăși, că ceasul împlinirei va fi prea departe... Luam mîinile de pe lucru și cădeam în disperare și oboseală. Îmi spuneam: mi-am luat o însărcinare, trebuie să o duc pînă la capăt. Simțeam în nopțile mele de insomnie pe ce cale să apuc pentru a reuși să iasă ceva demn, o realizare valoroasă. Desfășurarea își urma drumul.

Am fost stăpînită de febra începutului, ca pe urmă să mă doboare febra sfîrșitului. Viața era un supliciu, cu toate acestea trăiam fiindcă sufeream.

Suferințele mele și îngrijorarea erau înăbușite prin îndurarea somnului — iar din trezirea somnului intram iarăși pe calea aspră și incandescentă a ostenelilor.

Nu doresc altceva de cît — făcîndu-mi datoria aici — să trec și eu împăcată — dincolo — în somnul cel mare.

Aceasta este tot, dragii mei.

Veturia Octavian Goga

Ciucea, martie 1969.

Crișul Repede aduce la Ciucea doina Apusenilor. ↑

Castelul, inițial o simplă casă cu parter, a fost construit între anii 1921–23. ⟶

↑ Pe aceste alei și-au purtat pașii, alături de poet, Mihail Sadoveanu, Sextil Pușcariu, Brătescu-Voinești și alți prieteni.

⟵ Belvedere spre valea feerică a Crișului. Loc preferat al poetului. Vedere din parc.

Clădirea vechii mănăstiri de la Ciucea, construită după anul 1905. ↑

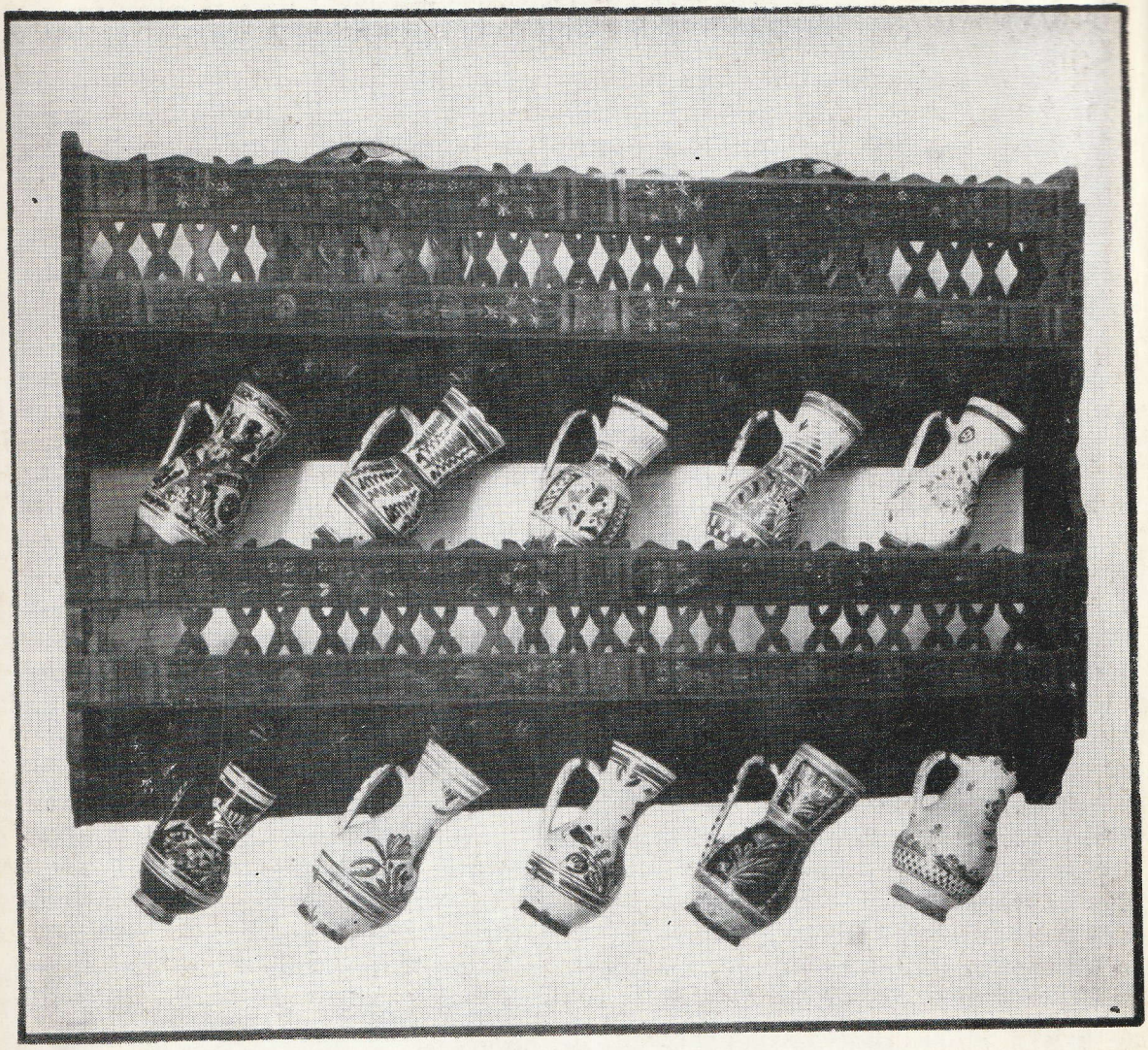

↑ Soții Goga au destinat mănăstirea unui muzeu de artă populară care cuprinde, azi, obiecte din toate colțurile țării.

Pridvorul și biserica din lemn din Gălpîia – Sălaj, adevărat monument de artă datînd din 1575, adusă și conservată la Ciucea de familia Goga. ↑ ⟶

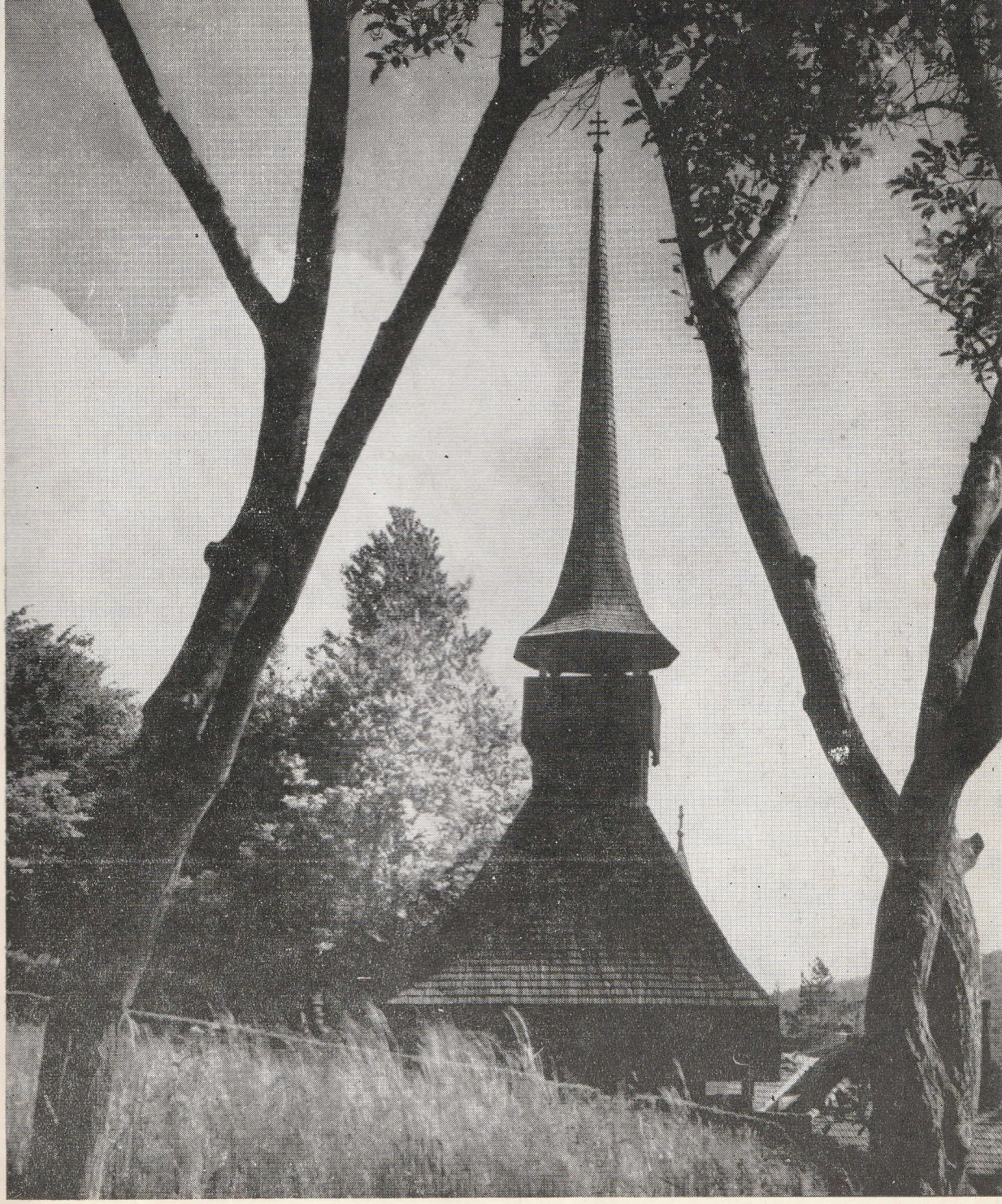

↑ O bogată colecție de icoane vechi decorează pereții. Cel mai prețios exemplar datează din secolul XVI.

← Interiorul bisericii.

Detaliu și crucea cioplită în piatră de Milița Pătrașcu. ↑ →

↑ Peronul intrării principale.

← Partea de sud a Castelului.

↑ Biblioteca — cu peste 10.000 de volume — laborator al publicisticei și poeziei lui Octavian Goga.

Poetul în anul 1917 și patru din primele sale volume de versuri. ↑ →

OCTAVIAN GOGA
POEZII
BUDAPESTA
INSTITUTUL TIPOGRAFIC
DE LITERĂ „LUCEAFĂRUL"
STR. MOLNAR NR. 10
1915.

Biblioteca poporală a „Asociațiunii"
Nr 31.
O SEAMĂ DE CUVINTE
DE
OCTAVIAN GOGA
Sibiiu.
Tiparul tipografiei arhidiecezane.
1908.

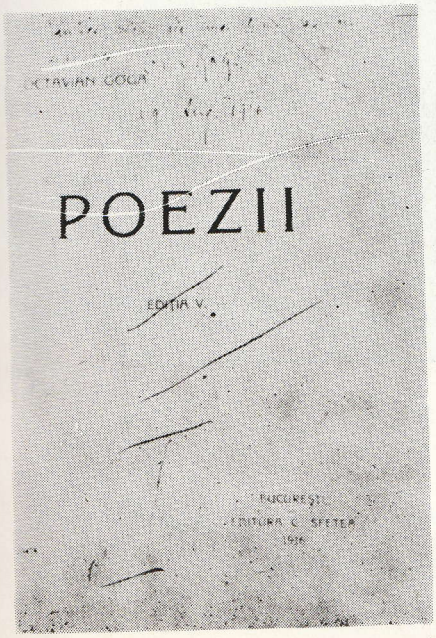
OCTAVIAN GOGA
POEZII
EDIȚIA V.
BUCUREȘTI
EDITURA C. SFETEA
1916

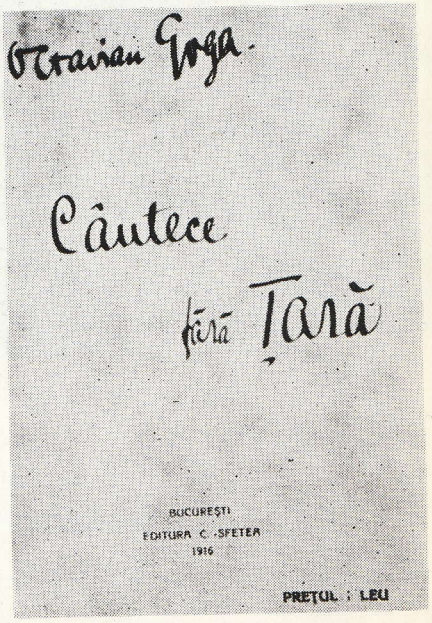
Octavian Goga
Cântece
fără Țară
BUCUREȘTI
EDITURA C. SFETEA
1916
PREȚUL 1 LEU

Poetul în anul 1919. ↑

↑ Interior din camera de lucru. Vitrinele cuprind prețioase obiecte de artă, documente, amintiri.

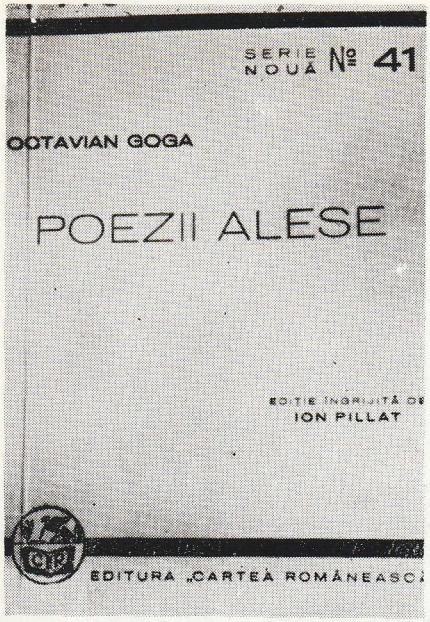
SERIE NOUĂ Nº 41
OCTAVIAN GOGA
POEZII ALESE
EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
ION PILLAT
EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ"

OCTAVIAN
GOGA
CHIAMĂ
PĂMÂNTUL
POEZII.

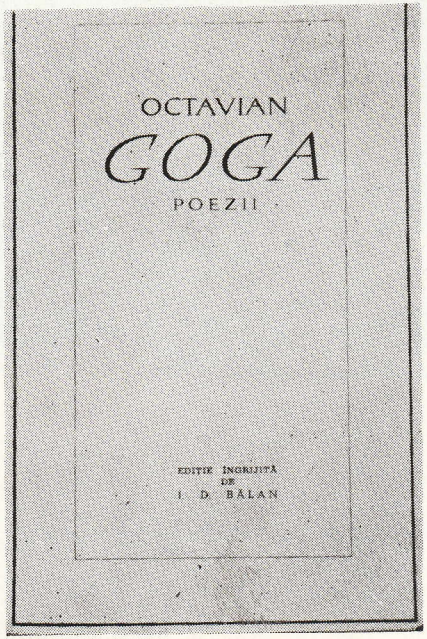
OCTAVIAN
GOGA
POEZII
EDIȚIE ÎNGRIJITĂ
DE
I. D. BĂLAN

– și – poetul. ↑

⟵ Alte coperte de versuri.

Programul meu
de viață se rezumă
astăzi în două cuvinte,
cu tot farmecul lor
senin și nemăsurat:

– Casa noastră.

← Medalioanele soților Veturia și Octavian Goga

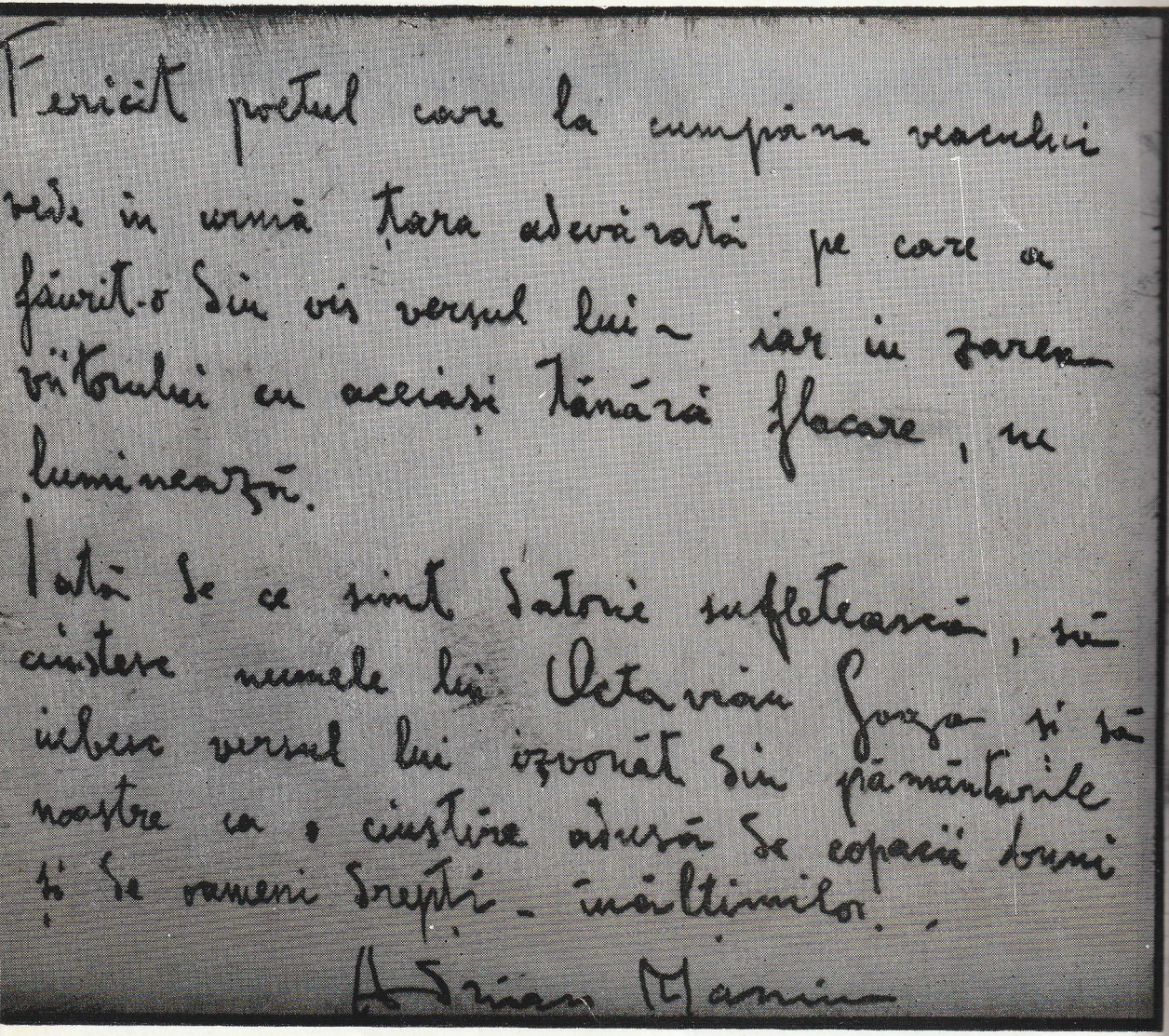
Fericit poetul care la cumpăna vieții
vede în urmă țara adevărată pe care o
făurit-o din vis versul lui — iar în zarea
viitorului cu aceiași tânără flacare, nu
luminează.
Iată de ce sînt datorie sufletească, să
cinstesc numele lui Octavian Goga și să
iubesc versul lui izvorît din plămînările
noastre ca o cinstire adusă de copacii dumi
și de oamenii dreptății — înaltimilor.
Adrian Maniu

↑ Insemnare într-un caet omagial, de Adrian Maniu.

↑ Biroul poetului – masă Bidermeyer și fotoliu în piele de Cordoba.

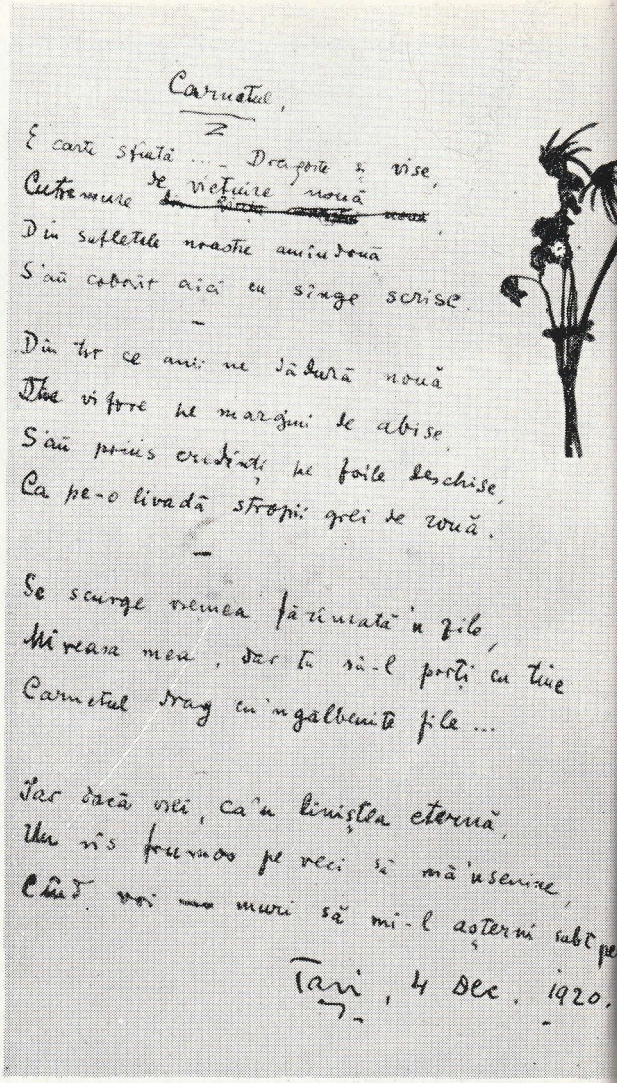

Carnetul,

E carte sfîntă ... Dragoste și vise,
Cutremure de viețuire nouă
Din sufletele noastre amîndouă
S'au coborît aici cu sînge scrise.

—

Din tot ce anii ne dădură nouă
Din vifore pe marginii de abise
S'au prins credinți pe foile deschise,
Ca pe-o livadă stropii grei de rouă.

—

Se scurge vremea fărîmată'n zile,
Mireasa mea, dar tu să-l porți cu tine
Carnetul drag cu'ngălbenite file ...

Iar dacă vrei, ca'n liniștea eternă,
Un vis frumos pe veci să mă'nsenine,
Cînd voi muri să mi-l așterni subt pe

Tași, 4 Dec. 1920.

↑ Poetul și Veturia Goga la Predeal, în 1938, cu puțin inainte de stingerea sa, și poem dedicat soției în 4 dec. 1920.

Scrisoarea Academiei Române prin care poetul este ales membru corespondent, și scrisoarea Senatul cu prilejul aniversării a 50 de ani ai poetului. (Jos) — Ședință festivă a Academiei, se disting: Ioan Petrovici, Nicolae Iorga, Octavion Goga, Elena Văcărescu și alții. →

ACADEMIA ROMÂNĂ

BUCUREȘTI

6 Iunie 1914

Nr. 1160

Onorate Domn.

Avem deosebita bucurie a Vă aduce la cunoștință că Academia Română, apreciând activitatea și scrierile Domniei Voastre literare, v'a ales, la 29 Mai trecut, Membru Corespondent al ei în Secțiunea literară.

Comunicându-vă acest vot al Academiei, Vă rugăm să primiți, Domnule Coleg, încredințarea înaltei noastre considerațiuni.

Președintele

Secretarul General

Domnici Sale
Domnului Octavian Goga
Membru corespondent al Academiei Române

PREȘEDINȚIA SENATULUI

Nr. 836 15 DEC. 1931

DOMNULE,

Senatul, în ședința de astăzi, 14 Decembrie c., a hotărât a vă sărbători cu ocaziunea aniversărei vârstei de 50 ani, în ședința sa publică care va avea loc în ziua de Miercuri 16 c., la ora 4 d.a.-

Aducându-vă aceasta la cunoștiință, am onoare a vă ruga să luați parte și Domnia-voastră la această ședință.-

PRESEDINTE,

SECRETAR GENERAL,

Domnici-sale
Domnului OCTAVIAN GOGA

LOCO.-

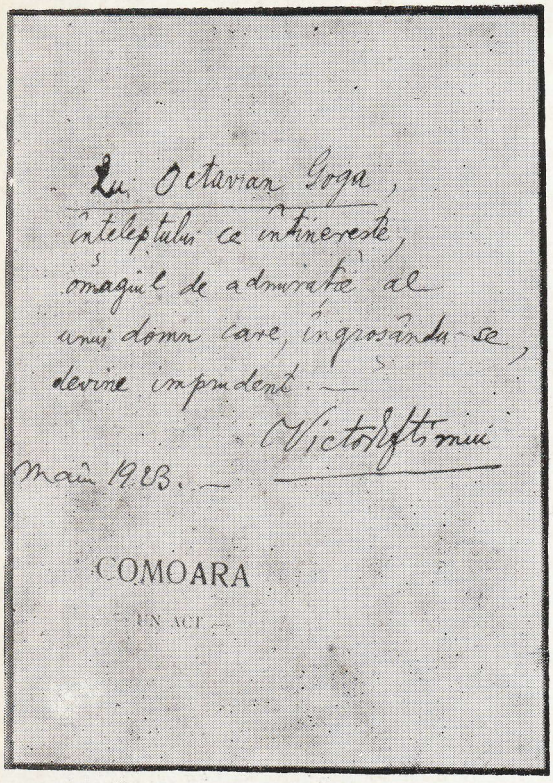

Lui Octavian Goga,
înțeleptului ce întinerește,
omagiul de admirație al
unui domn care, îngroșându-se,
devine imprudent. —

Victor Eftimiu

Mai 1923. —

COMOARA

— UN ACT —

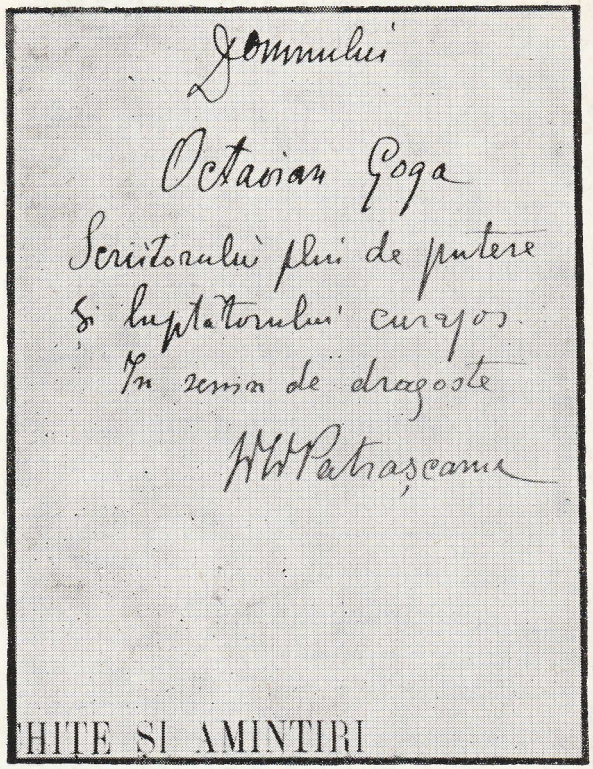

Domnului

Octavian Goga

Scriitorului plin de putere
și luptătorului curajos.
În semn de dragoste

H. H. Petrașcanu

THIȚE ȘI AMINTIRI

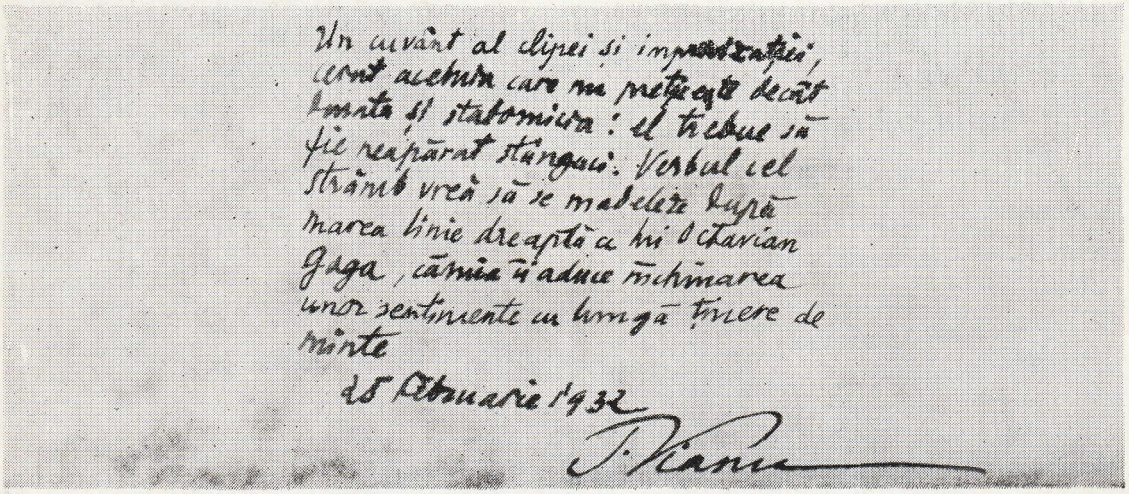

Un cuvânt al clipei și improvizației,
cerut acelui care nu prețuește decât
durata și statornicia: el trebue să
fie neapărat stângaci. Verbul cel
strâmb vreă să se modeleze după
marea linie dreaptă a lui Octavian
Goga, cârnia îi aduce închinarea
unor sentimente cu lungă ținere de
minte

28 Februarie 1932

T. Vianu

Paris - 26 Rue de Clichy
în 4 Iunie 1932

Scumpe Domnule Goga,
Am auzit că D-ta ești
acela căruĭ de fapt
îĭ datoresc numirea
mea la Academie
numire care mĕ umple
de bucurie și de mândrie.
Cum să ți spun aci
tótă recunoșt ința mea?
Remînt, nefiind meșter
al cuvintelor. O caldă
strângere de mână,
trimisă platonic
prin spațiŭ, însă
ncărcată cu multe
vibrațiunĭ sufletești...
Să trăești, mulțĭ
mulțĭ anĭ, pentru
cinstea țăreĭ.
Cu adâncă admirațiu
George Enescu

↑ Scrisoare de la George Enescu. ... și o fotografie a poetului în anul 1933.

⟵ Autografe omagiale de la Victor Eftimiu, D. D. Pătrășcanu, Tudor Vianu.

↑ Holul mare al castelului unde sînt expuse cîteva din manuscrisele poetului, schițe și caricaturi în dedicație, tablouri de Tonitză, Dărăscu, Ressu.

Poetul în anul 1934. ⟶

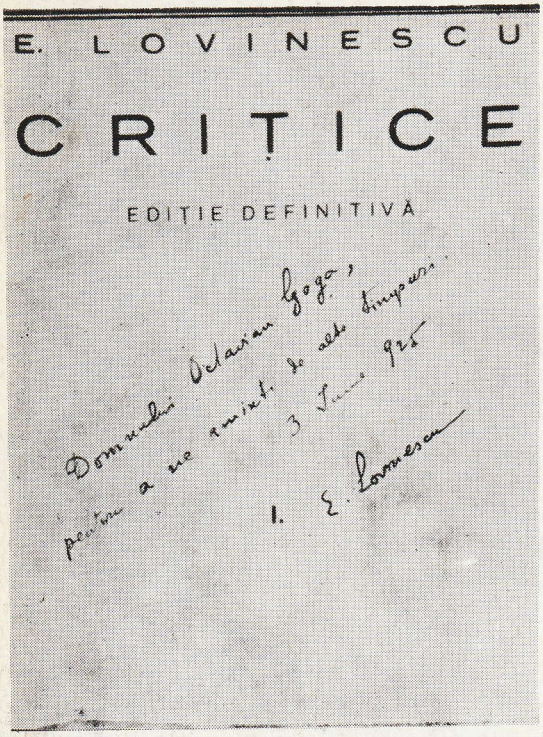

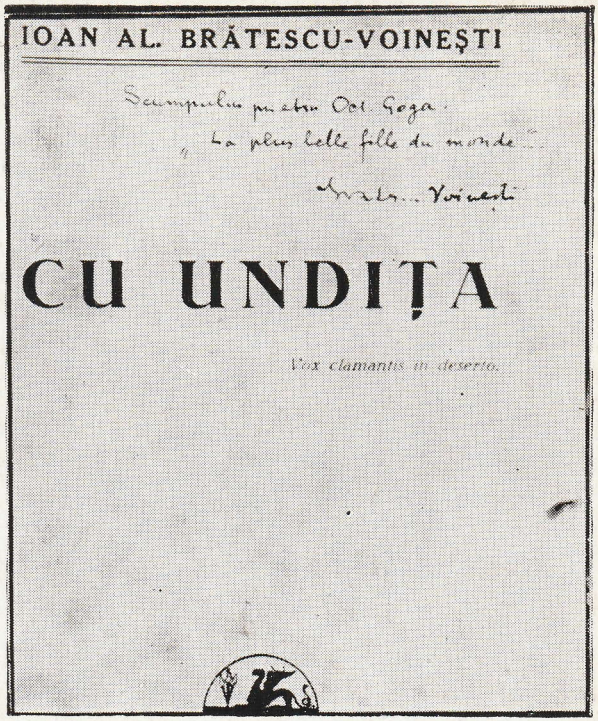

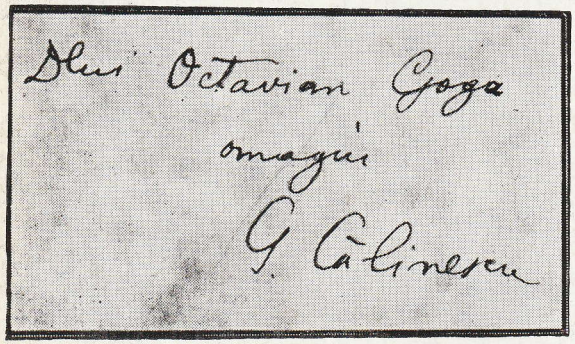

↑ Cărți cu autografe de la Eugen Lovinescu, Brătescu-Voinești, George Călinescu, Al. O. Teodoreanu.

Scrinul lui Avram Iancu, dăruit lui, de Ecaterina Varga. ⟶

SCRIT

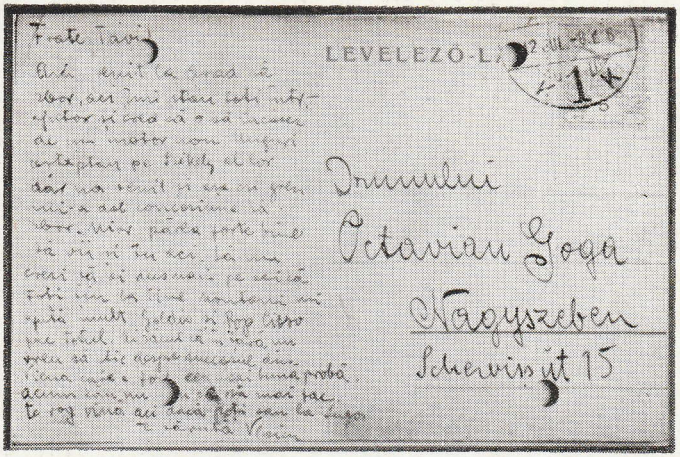

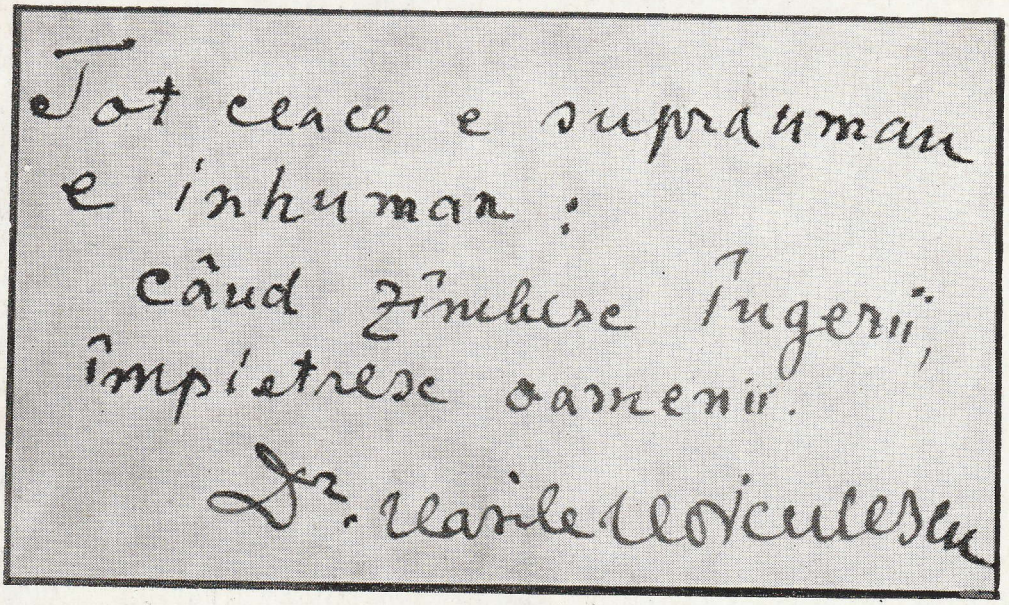
Tot ceace e suprauman
e inhuman:
când zîmbesc îngerii,
împietresc oamenii.
Dr. Vasile Voiculescu

↑ Scrisoare de la Aurel Vlaicu și o dedicație a poetului Vasile Voiculescu, într-un caet omagial.

Poetul la Karlsbad, în anul 1936. →

Măsuță persană de faianță, Sec. XV. ↑

⟵ Sufrageria Castelului, mobilă în stil Biedermayer și Chippendale.

Valul care vine
Și la mal se frînge,
Valul vede bine
Sufletu-mi cum plînge
Călător pribeag pe apă, sufletu-mi cum plînge.

—

Plînge și tresare
Ca'ntr'o ~~[illegible]~~, zi pustie,
O privighetoare
Prinsă 'n ~~[illegible]~~, colivie, colivie.
Biată pasăre măiastră, prinsă 'n ~~[illegible]~~.

—

Mare - apă sfîntă,
Tainică și albastră,
Spune-mi cînd mai cîntă
Pasărea măiastră?
Cînd îmi cîntă ca pe vremuri - pasărea măiastră?

↑ Poezie inedită, dedicată Veturiei Goga la 8 februarie 1920.

Casa în care a locuit poetul Ady Endre vreme de cîteva luni între anii 1916–1917. Ea a fost construită de socrul său, N. Boncza în jurul anilor 1900. În prezent cuprinde o colecție de artă populară românească și maghiară. →

Ceramică din Ţara Moţilor. 1→

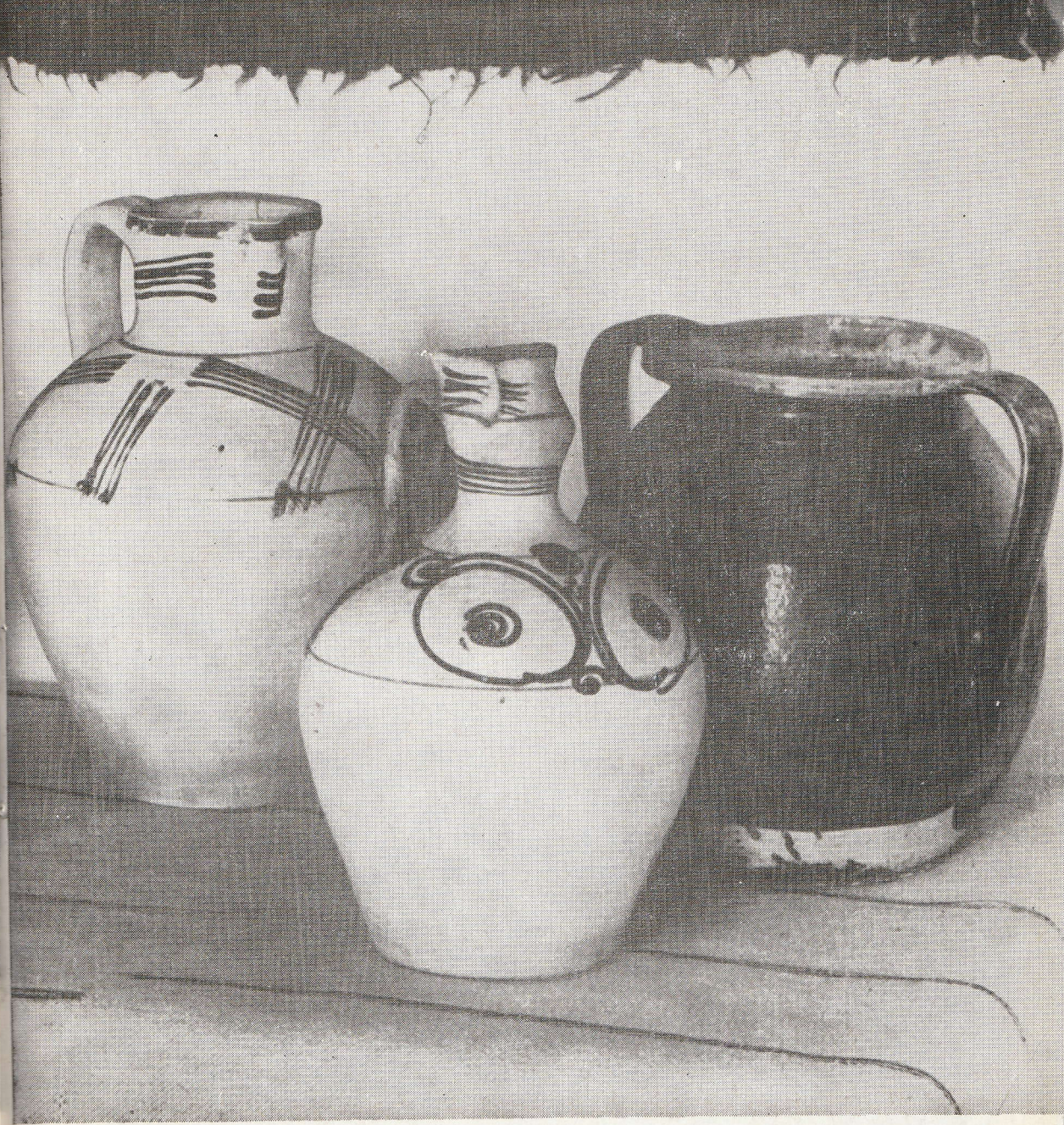

↑ Interior țărănesc din Bihor.

Lingurar din Țara Moților. ⟶

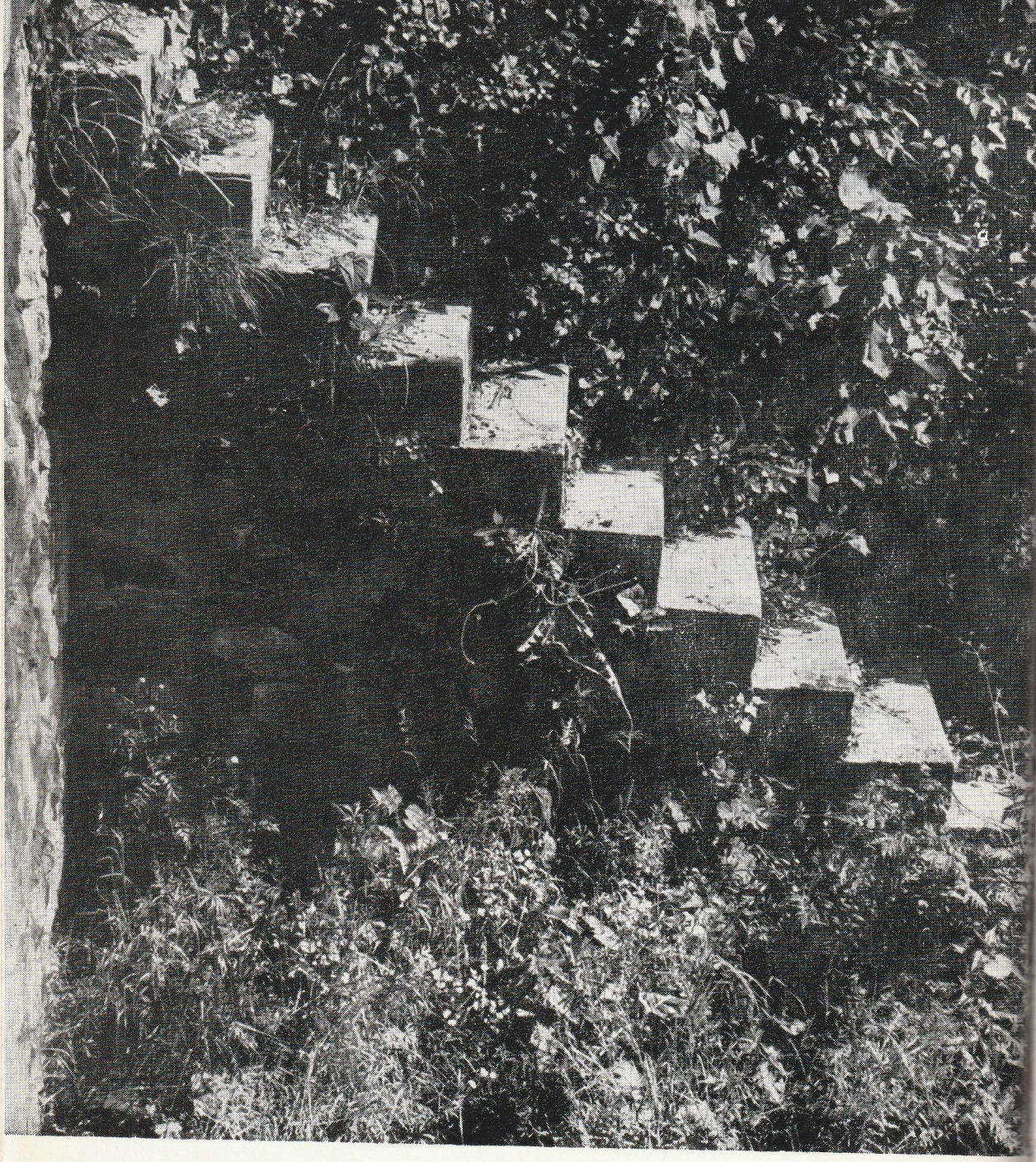

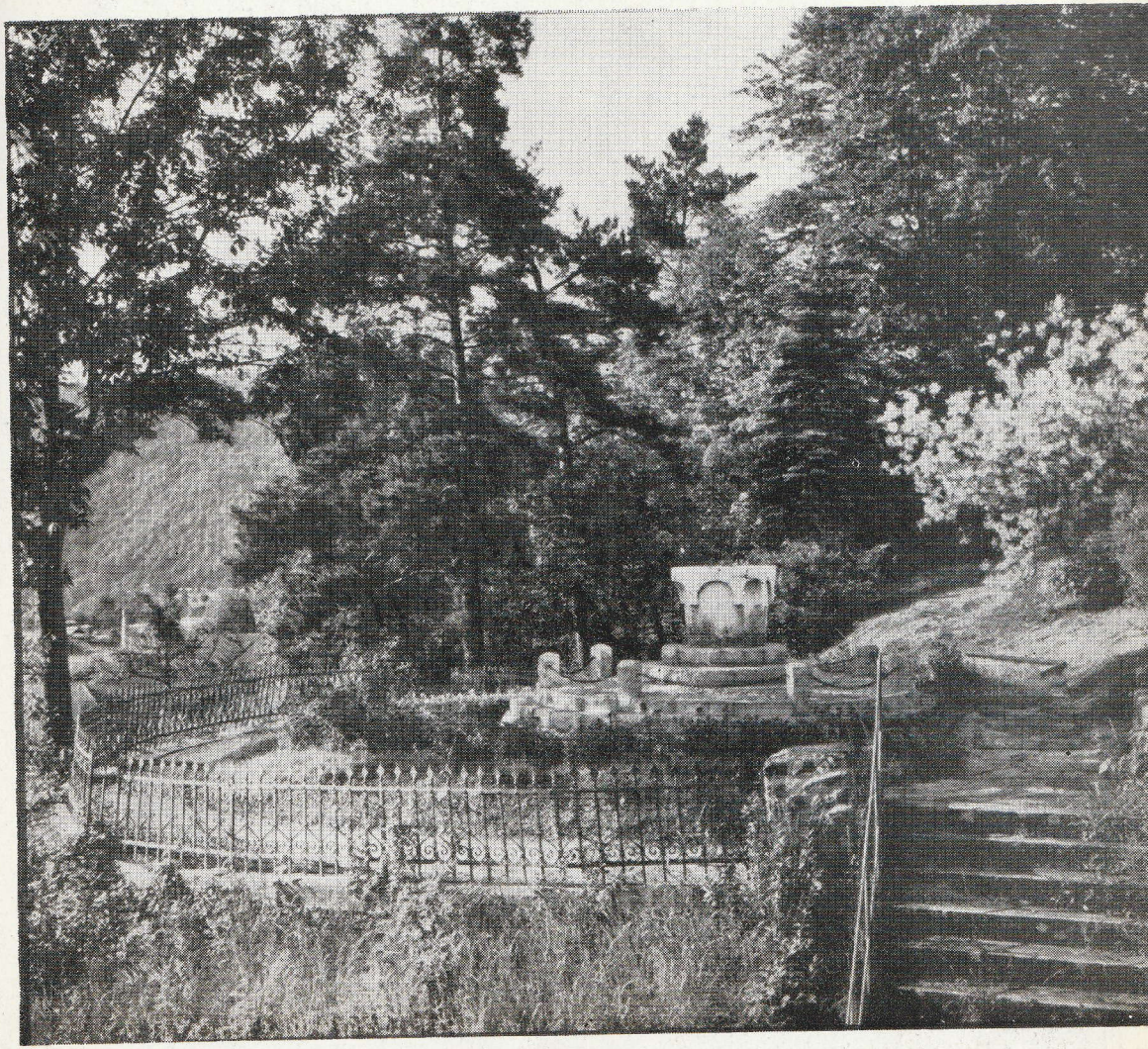

Rotonda „fîntînei romane" – sec. I e.n. – ↑

⟵ Trepte spre Castel.

← ↑ Privelişte din parc: „Poenița mesei" şi o statuie antică romană. Loc de întîlnire a lui Păstorel Teodoreanu, Mihail Sadoveanu, Victor Eftimiu, Tudor Arghezi, Zaharia Bârsan, Vasile Voiculescu.

↑ „Casa albă", datînd din 1900. Aci locuiau prietenii poetului, în popas la Ciucea. Printre ei: pictorii Ressu, Dărăscu, Demian, Lucian Grigorescu, sculptorii Corneliu Medrea, Constantin Brâncuşi şi publicistul Al. Hodoş.

↑ Interior din „Casa albă". Se remarcă un scrin săsesc din 1707.

↑ Ceramică românească din Transilvania. Sec. XVIII.

Sufrageria poetului din „Casa albă". ⟶

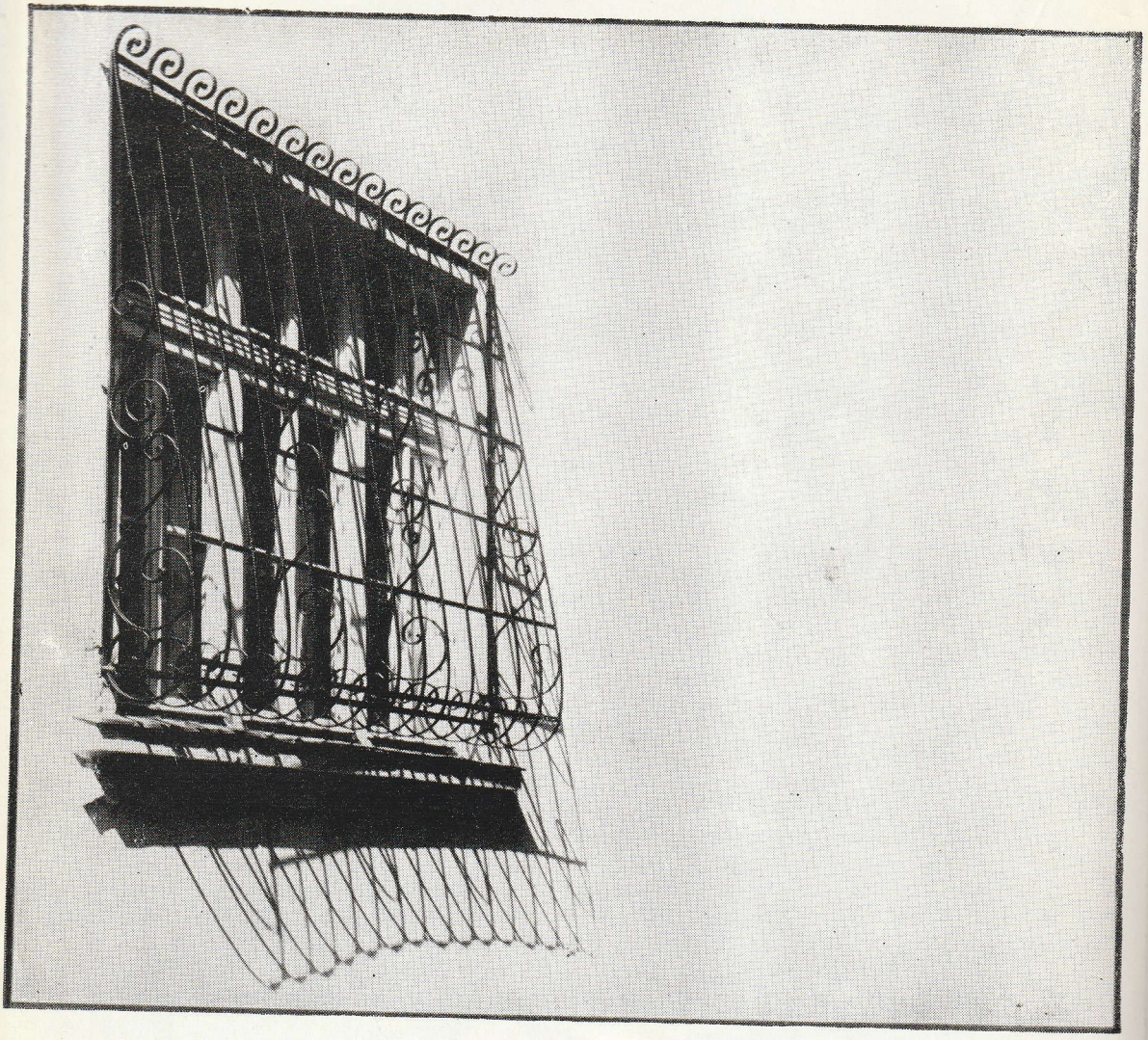

Bogate feronerii ornamentează clădirile de la Ciucea. ↑ →

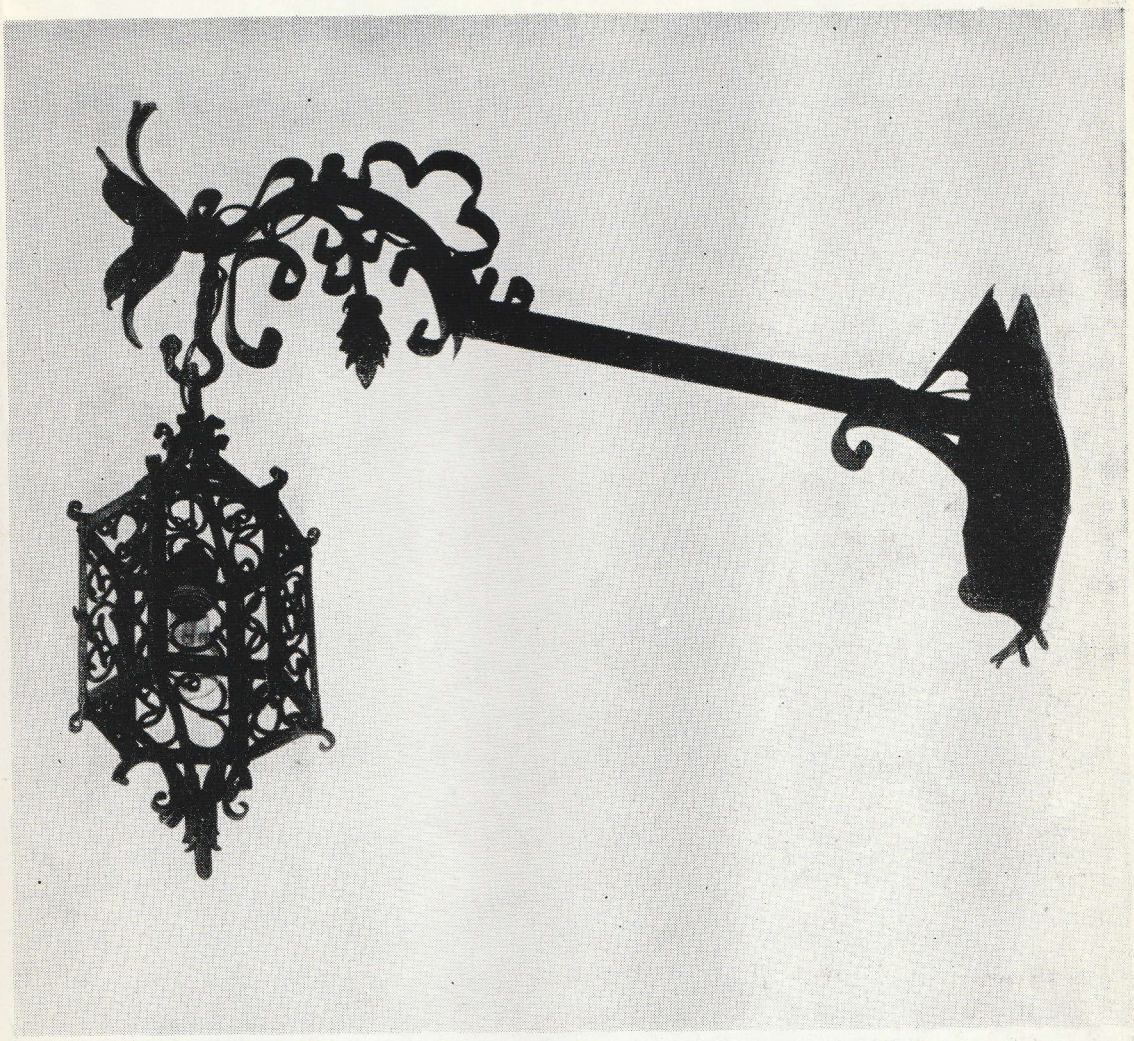

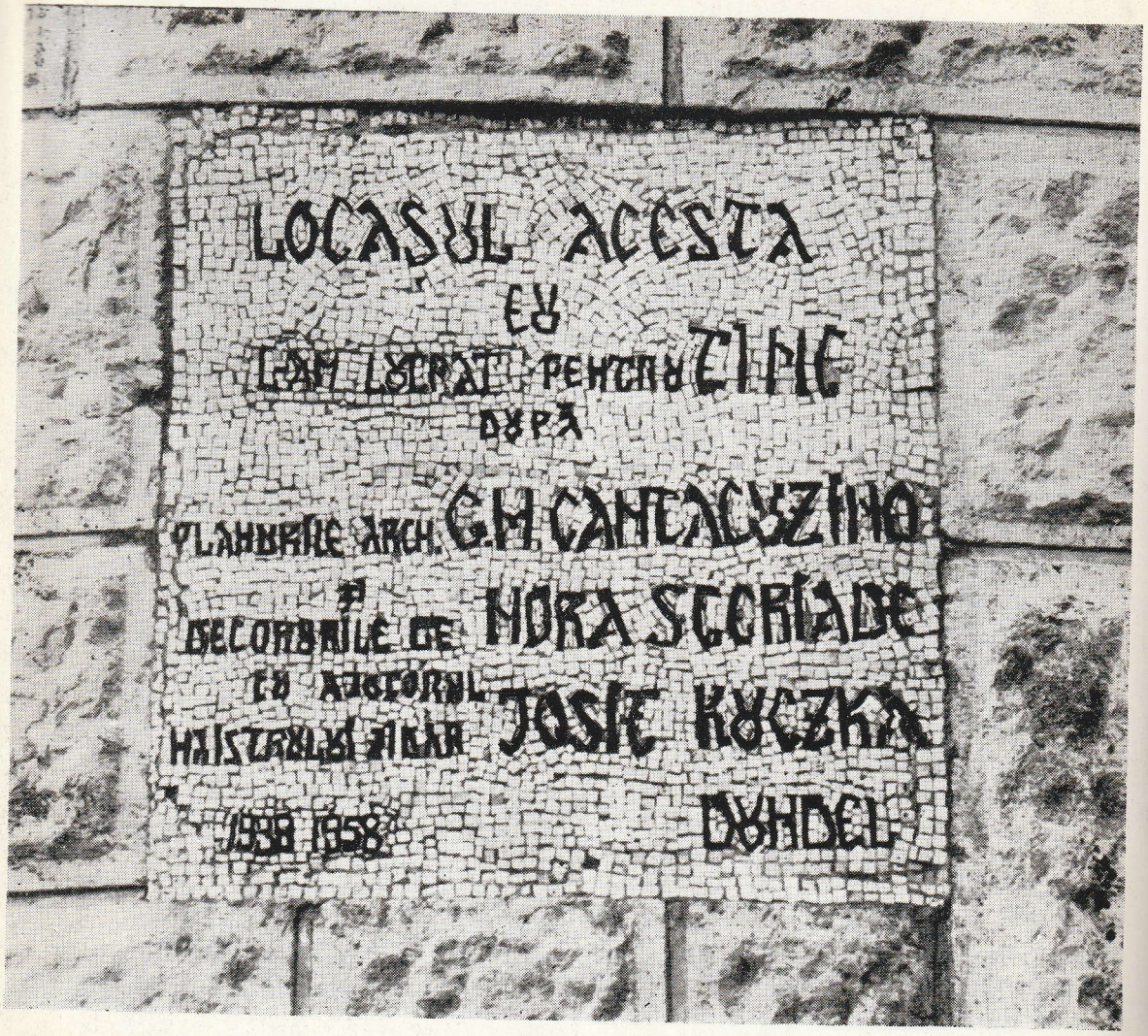

↑ Inscripție pe exteriorul Mausoleului.

Mormîntul poetului și mozaicul din interiorul Mausoleului lucrat de către Veturia Goga în mozaic de Veneția pe o suprafață de 584 m. p. →

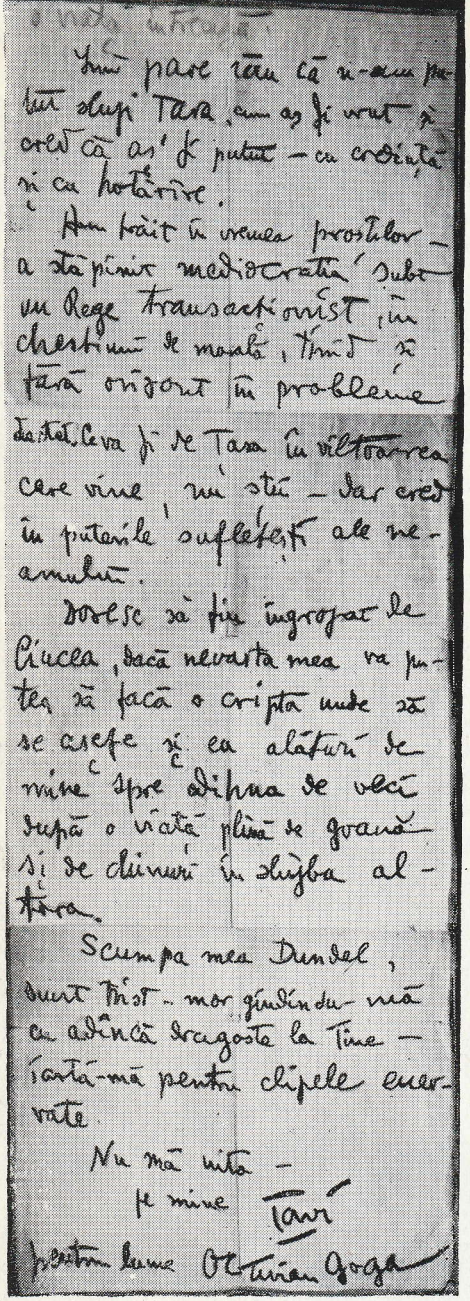

Imi pare rău că n-am putut sluji Țara cum aș fi vrut și cred că aș fi putut — cu credință și cu hotărîre.

Am trăit în vremea proștilor — a stăpînit mediocrația sub un Rege tranzacționist, în chestiuni de morală, timid și fără orizont în probleme de Stat. Ce va fi de Țară în viitoarea care vine, nu știu — dar cred în puterile sufletești ale neamului.

Doresc să fiu îngropat la Ciucea, dacă nevasta mea va putea să facă o criptă unde să se așeze și ea alături de mine spre odihna de veci după o viață plină de goană și de chinuri în slujba altora.

Scumpa mea Dundel, sunt trist — mor gîndindu-mă cu adîncă dragoste la Tine — iartă-mă pentru clipele enervate.

Nu mă uita —

pe mine Tavi

pentru lume Octavian Goga.

„Imi pare rău că n-am putut sluji Țara cum a-și fi vrut și cred că a-și fi putut — cu credință și cu hotărîre.
Am trăit în vremea proștilor — a stăpînit mediocrația subt un Rege tranzacționist în chestiuni de morală, timid și fără orizont în probleme de Stat. Ce va fi de Țară în viitoarea care vine, nu știu — dar cred în puterile sufletești ale neamului.
Doresc să fiu îngropat la Ciucea, dacă nevasta mea va putea să facă o criptă unde să se așeze și ea alături de mine spre odihna de veci după o viață plină de goană și de chinuri în slujba altora.
„Scumpa mea Dundel, sunt trist — mor gîndindu-mă cu adîncă dragoste la tine — iartă-mă pentru clipele enervate.

Nu mă uita —

pe mine Tavi

pentru lume Octavian Goga."

(Fragmente din Testamentul poetului scris la 8 mai 1936.)

↑ Drumul spre mausoleu

Responsabil de carte: VASILE PINTEA

Tehnoredactor: AUREL CIMPEANU

I.P.C. 424/1969

LEGENDA
1. Poartă din lemn, cu incrustături populare
2. Castelul
3. Intrarea secundară în spre Castel
4. Mănăstirea
5. Biserica din lemn
6. Troiță cioplită în piatră
7. Casa veche țărănească
8. „Casa albă"
9. Mausoleul lui Octavian Goga
CLUJ 71 Km.

Lei 12.—